

I. LOKALITA - HRADOVÁ

Exkurzný objekt č. 1: HRADOVÁ

Patrí medzi najvýznamnejšie lokality Košického lesoparku, ktorá je dostupná MHD na trase do Kavečian, ale aj chodníkmi cez Suchú dolinu a zo sídliska Podhradová. Vstup do lokality umožňuje aj parkovisko za zastávkou MHD za bufetom Pod Hradom. Návštevu Hradovej spájajú turisti veľmi často s prehliadkou blízkej košickej zoologickej záhrady.

Atraktivnosť lokality je umocnená revitalizovanými zrúcaninami Košického hradu, vyhliadkovou vežou a pekným lesným prostredím s porastmi duba, hraba a buka. Hlavná pešia turistická trasa vedie od parkoviska pri bufete, kde sú hneď na začiatku trasy umiestnené informačné tabule o vyhliadkovej veži a maľovaná turistická mapa košických lesov. Vstup do areálu „strážia“ zbrojnoši Košického hradu. Drevorezby z dubových kmeňov nadživotnej veľkosti vytvoril košický rezbár Ing. Ján Krajčí. Je autorom aj drevorezieb zvieratiek na náučnom chodníku (NCH).

Na piknikových miestach vzdialených cca 250 m začínajú 3 trasy náučných chodníkov. Vpravo po skalnom hrebeni NCH „*Lesné dreviny*“, ktorý na 3 paneloch zoznamuje návštevníkov lesa s hlavnými drevinami košických lesov. V strede, po rekonštruovanej lesnej ceste vedie NCH „*Človek a les*“. Na 3 paneloch poukazuje na zásady správania sa v lese, ale aj nešváry, ktoré spôsobuje človek pri svojom pobyte v lesnom prostredí. Doľava odbočuje novo vybudovaný NCH „*Zvieratká v lese*“ znázorňujúci vo forme drevorezieb vybrané druhy živočíchov, ktoré môžu deti v lese spoznávať.

V lokalite Mestské lesy Košice pravidelne organizujú aktivity lesnej pedagogiky pre žiakov a študentov základných a stredných škôl.

Areál Košického hradu

Areál tvoria pozostatky rozľahlého hradiska, ktoré má podľa odhadov výmeru 8 – 12 ha. Hrad bol umiestnený na lokalite, kde pôvodne stálo opevnenie už v dobe bronzovej a neskôr slúžil ako útočiskové slovanské hradisko.

Jeho výstavba začala po roku 1100. Zachované zvyšky múrov hrúbky 3,8 m, trojuholníková a kruhová veža svedčia o jeho rozľahlosti. Skôr ako sa stal kráľovským hradom, bol mestským opevnením Vyšných Košíc tzv. (Cassovia Superior). Prvé potvrdené správy pochádzajú z konca 13. storočia, keď na hrade vládli Omodejovci. Tí na vrchu Hradová (466 m.n.m) postavili kamenný hrad, z ktorého až do svojej porážky v bitke pri Rozhanovciach v roku 1312 podnikali lúpežné prepady na mesto (Nižné) Košice.

Kráľ Ondrej III. v roku 1327 daroval hrad aj s rozľahlým lesným územím mešťanovi Hannusovi, čím sa mu odvd'ačil za snahu o potlačenie Omodeja. Presné vyčlenenie darovaného územia nastalo až vtedy, keď košickí mešťania v roku 1311 zabili nenávideného utlačovateľa Omodeja.

Od dedičov Hannusa potom mesto Košice odkúpilo okolitý lesný majetok ako aj hrad na Hradovej. Košičanom nešlo tak ani o hrad sám, ako skôr o jeho rozsiahle majetky.

Mesto na prelome XIV. a XV. storočia začalo s prestavbou hradu na pevnosť s mohutnými baštami. V roku 1441 sa Hradovej zmocnili Jiskrovci – českí žoldnieri. Po ich vytláčení z mesta a jeho okolia dal v roku 1445 kráľovský kapitán Simon Rozgoň pevnosť na Hradovej zničiť.

Oživenie histórie Košického hradu pred rokom 1999 prinieslo odkrytie časti areálu hradu, jeho múrov a veží. O jednotlivých etapách existencie hradu pojednáva 5 informačných tabúl NCH „Po stopách Košického hradu“. Náučný chodník a tiež informačná tabuľa na vyhliadkovej veži boli pripravené v spolupráci s OZ Pro Castellum, ktorého cieľom je popularizácia histórie a revitalizácia tohto zaujímavého miesta.

Vpravo na návrší pod hradbami Košického hradu Vás privíta hradný pán s hradnou paňou a hradná víla s kyticou kvetov. Drevorezby z kmeňov duba sú z dielne rezbára majstra Polku.

Projekt revitalizácie košického hradu

V priebehu roku 2012 mesto Košice zrealizovalo v rámci projektov EHMK 2013 rekonštrukciu a konzerváciu hradných múrov a zbytkov trojuholníkovej a kruhovej veže hradného opevnenia. V areáli hradu bola vybudovaná hradná scéna a návštevnícke centrum. Pre uľahčenie prístupu k vyhliadkovej veži a vyhliadkovej lávke boli vybudované schodišťa a prístupové chodníky. Súčasťou revitalizácie hradného vrchu je aj jeho osvetlenie, úpravy terénu, vybudovanie detského ihriska a rekonštrukcia prístupovej komunikácie. Cieľom revitalizácie košického hradu je ochrana kultúrneho dedičstva a zlepšenie kvality rekreácie. Novými funkciami pre toto územie sa tak okrem doterajšej rekreačnej funkcie stávajú aj funkcia kultúrna a edukačná. Edukačná funkcia pre návštevníkov bude naplnená sprostredkovaním výsledkov výskumu hradu, priebehu archeologických vykopávok a poznatkov o prírodnom prostredí lokality. Naplnenie rekreačnej funkcie bude rozšírené o možnosti využitia novovybudovaného detského ihriska a ďalšej vyhliadkovej plošiny s výhľadom na panorámu Košíc.

Novovybudovaný hradný amfiteáter

Vyhliadková veža Hradová

Pravdepodobne na mieste jednej z bývalých hradných veží bola začiatkom 20. storočia (1909) vystavaná drevená Rákocziho rozhľadňa, ktorá bola vysoká 12 m. Tá však bola po vzniku prvej Československej republiky v roku 1919 zbúraná.

Novodobá história Vyhliadkovej veže na Hradovej začala v roku 1987, keď bola vybudovaná veža s priestorovou kovovou konštrukciou vysokou 21 m. Sedem podlažná stavba má tri vyhliadkové plošiny vo výške 10,9 m; 13,5 m a 16,3 m. Plošiny sú prekryté drevenou ihlanovitou strechou pokrytou plechom. Veža je vo vlastníctve mesta Košice od roku 1993. V rokoch 2004 – 2005 bola veža rekonštruovaná a od vtedy je v správe Mestských lesov Košice a.s.. Veža je verejne využívaná v sezóne od mája do októbra za prítomnosti stálej správcovskej služby. Mimo sezóny je veža prístupná na požiadanie.

Na prízemí veže sú umiestnené informačné panely o nej samotnej, o Košickom hrade, košickom lesnom majetku a ochrane prírody na území košických lesov.

Na najvyššej vyhliadkovej plošine dostupnej po absolvovaní 98 schodov je umiestnená mapa košických lesov a panoramatické pohľady na jednotlivé svetové strany s názvami dominánt. Počas aktivít súvisiacich s EHMK bol na najvyššej plošine nainštalovaný otočný ďalekohľad. Výstupom na jednotlivé vyhliadkové plošiny sa postupne otvára panoráma Košíc, Košickej kotliny, Slanských vrchov na východe, údolie Hornádu a Torysy, na severe panoráma Čergovského pohoria a severozápadným a západným smerom územie Čiernej hory a Volovských vrchov v Slovenskom Rudohorí až po masív Kojšovskej hole (1246 m.n.m.)

D
Drevorezby na náučnom chodníku Zvieratká v lese

Exkurzný objekt č. 2 : PRIESEKY S VÝHLADOM NA SKALNÝ HREBEŇ

A ZBYTKY HRADISKA

Celá lokalita „Hradová“ je významným miestom krátkodobej turistiky obyvateľov a návštevníkov Košíc. Prístupová cesta k vyhlídkovej veži je lemovaná súvislým lesným porastom, ktorý má charakter 2-etážovej resp. vertikálne diferencovanej výstavby. V horných stromových triedach je zastúpený dub a buk, v nižších ostatné dreviny (hrab, javor).

Porast: 185 Etáž: 1 (PSL platné na roky 2009-2018)

Plocha etáže: 5,84 ha, vek 105 rokov, zakmenenie 7, expozícia SV, sklon 25%, HSLT 216, FT 29

drevina	zastúpenie	výška	hrúbka	objem	bonita	zásoba lha	celkom
db	100	23	34	0,85	22	329	1918

Porast: 185 Etáž: 2

Plocha etáže: 2,50 ha, vek 20 rokov, zakmenenie 3, expozícia SV, sklon 25%, HSLT 216, FT 29

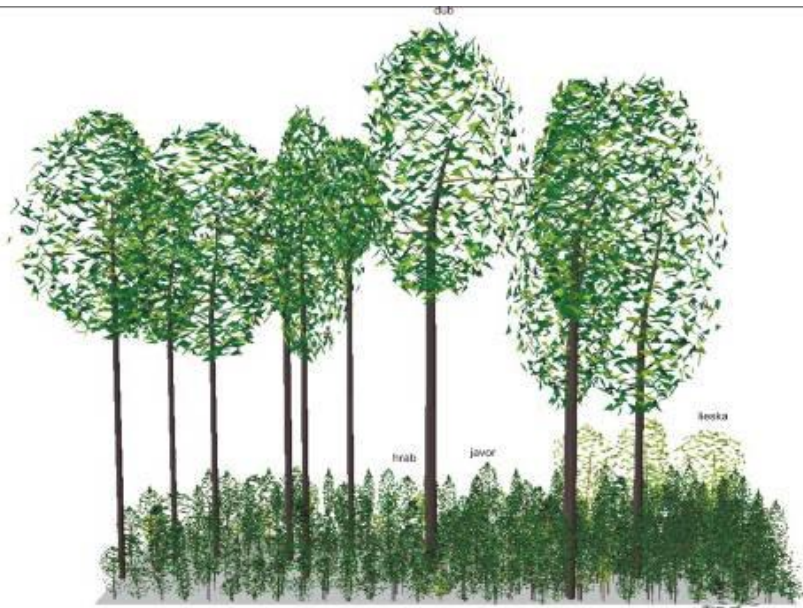
drevina	zastúpenie	výška	hrúbka	objem	bonita	zásoba lha	celkom
bk	20	6	0	0,00	28	0	0
hb	70	6	0	0,00	24	0	0
jh	10	7	0	0,00	30	0	0

Podľa sociologických zistení sa mnohí návštevníci v prostredí sústavne zapojených porastov, bez možnosti pohľadu do krajiny (hlbky porastu), cítia stiesnene. Preto je potrebné vytvoriť v takomto prípade „výhľady“ na zaujímavé objekty, ktoré sú v kontakte s turistickými chodníkmi (oddychovými miestami).

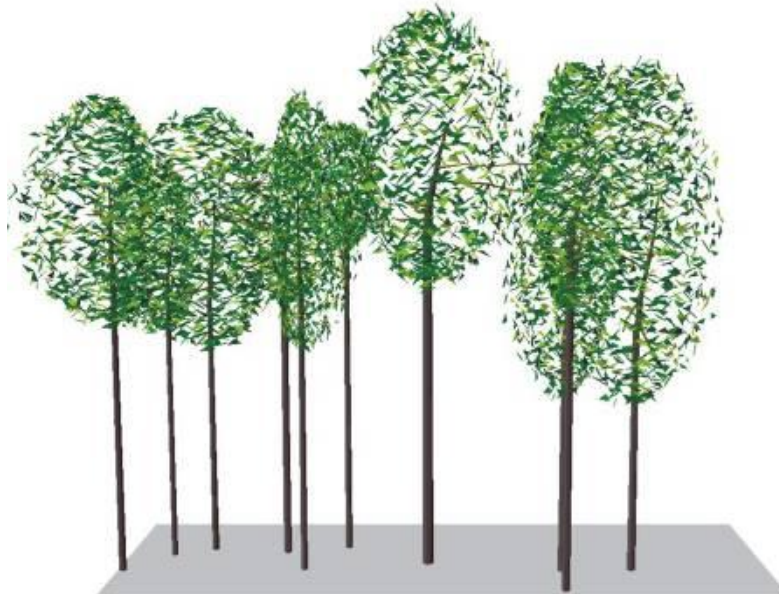
Dosiahnutie požadovaného efektu sa získalo vyrúbaním podrastu, ktorý bol tvorený najmä lieskou, javorom poľným, hrabom a lipou. Vytvoril sa tým výhľad v tvare obdĺžnika na skalnú stenu terénneho hrebeňa a kruhovú vežu hradného opevnenia.

Súčasťou týchto plôch sú v súčasnosti stromy hornej etáže, ktoré môžu byť perspektívne citlivo posudzované s ohľadom na funkčnú účinnosť a podľa potreby vyznačené na zásah. Horná etáž je tvorená dubom zimným (*Q. petraea*).

V súčasne platnom PSL lesné porasty sú zaradené v kategórii lesov osobitného určenia v subkategórii c - prímestské lesy s významnou zdravotnou, kultúrnou, alebo rekreačnou funkciou. PSL v poraste neplánuje ťažbové zásahy. Predpokladané hospodárske zásahy v budúcnosti využijú účelový hospodársky spôsob, jeho jednotlivú alebo skupinovú formu zameranú na zdravotný výber, pestovanie porastovej zásoby a postupné vertikálne rozvrstvenie porastu. Kľúčovým zámerom je pestovanie porastu formou prírody blízkeho lesa, zaujímavého z hľadiska udržania biodiverzity lesných drevín a atraktívneho vzhľadu pre návštevníkov lesa.

Pohľad na tranzekt prieseku pred zásahom

Pohľad na tranzekt prieseku po zásahu

Priesek s výhľadom na kruhovú vežu

Priesek s výhľadom na skalnú stenu po odstránení podrastu

II. LOKALITA – Čermeľské údolie - Alpínka

Exkurzný objekt č. 3: DETSKÁ ŽELEZNICA v Čermeľskom údolí

Košiciam patrilo až do začiatku 18. storočia 2. miesto v postavení uhorských miest po Budapešti. Intenzívny technický rozvoj v 19. storočí ovplyvnil aj vznik dopravných systémov. K nim patrilo už od roku 1860 železničné spojenie s Miškolcom a od roku 1870 bol otvorený prvý úsek košicko-bohumínskej železnice.

Prvá mestská dopravná spoločnosť na Slovensku zabezpečovala koľajovú dopravu už od roku 1891. Bol to úsek s kónskou trakciou zo železničnej stanice na Baránok. Už v roku 1913 bola v Košiciach električková doprava.

Tradícia rekreačnej železničnej dopravy začala výstavbou Detskej železnice v Čermeľskom údolí so začiatkom prevádzky od 1.5.1956. Jej

trať s rozchodom 1000 mm, dĺžkou 4,2 km a stúpaním 26⁰ /₁₀₀ má tri zastávky: Čermeľ, Vpred a Alpínka. Bola vybudovaná ručne v rámci Stavby mládeže. Prevádzku zabezpečovali parné rušne, neskôr motorové rušne. V roku 1991 bol opäť uvedený do prevádzky parný rušeň U 36.003 s familiárnym názvom Katka. Bol vyrobený v roku 1884 v Hagansovej továrni v nemeckom Erfurte a je to najstaršia dosiaľ prevádzkovaná parná lokomotíva na Slovensku.

Prevádzka železnice je sezónna, spravidla začína od 1. mája a končí poslednú augustovú nedeľu. Slávnostné otvorenie letnej sezóny na Detskej železnici patrí k atrakciám každoročných osláv Dní mesta Košice. Súčasný prevádzkovateľ zabezpečuje prepravu pre skupiny a záujemcov aj v čase mimo hlavnej sezóny.

Trasa železničky vedie údolím Čermeľského potoka medzi štátnou cestou a vodným tokom, na trase míňa areál bývalej Lesnej správy Čermeľ, cvičnú horolezeckú skalu Rokodromo, budovy vodární, Areál zdravia a končí pri parkovisku v areáli Alpínka.

Tu je východiskom pre turistické trasy, cyklotrasy do záveru Čermeľskej doliny, k Náučnému chodníku „Zvedavých myšiek“ pre deti a golfovému ihrisku.

Naša exkurzná trasa bude ukončená asi 250 m od konečnej zastávky na Alpínke pri areáli bufetu Na rázcestí.

Exkurzný objekt č. 4: ROKODROMO – cvičná horolezecká skala

Tento exotický názov patrí umelej cvičnej skale na prípravu horolezcov, ktorá sa nachádza v Čermeľskom údolí vedľa detskej železnice, hneď za lesnou správou. Viac jej prirástol názov, vymyslený deťmi na základe jej výzoru - „skalný hrad“. Exotický názov a aj myšlienka vybudovať cvičnú horolezeckú skalu pochádza z Quita, hlavného mesta Ekvádora. Skupina horolezcov, ktorej členom bol aj Košičan Maroš Jacina, sa pri návšteve tejto atrakcie nadchla myšlienkou vybudovať rovnakú cvičnú skalu v Košiciach. Po príchode z Južnej Ameriky sa pod patronátom TJ Metropol a hlavne jej šéfa Štefana Haberlanda rozbehli v roku 1982 prípravné práce na jeho realizáciu. Prvý

výkop základov sa uskutočnil 1.6.1983. Výstavba sa realizovala hlavne svojpomocne formou organizovaných brigád, na ktorých sa podieľali aj ostatné košické horolezecké oddiely. Bola dokončená v roku 1987 a v tej dobe to bola prvá a jediná umelá cvičná skala v Československu. Je vysoká 9,2 metra, má šírku 8,2 a dĺžku 24,2 metra. Skala umožňuje nácvik všetkých prvkov lezenia: špáry, hrany, rebrá, komíny, previsy, 60 metrov dlhý traverz. V stenách sú zabudované zlaňovacie kruhy, na najvyššom mieste steny je osadené zábradlie. Vstup na umelú cvičnú skalú je voľný. Mestské lesy Košice o tejto atrakcii vytvorili informačnú tabuľu umiestnenú na vedľajšej rekreačnej ploche.

V 80-tych rokoch minulého storočia boli v rámci tejto lokality vybudované aj jednoduché drevené športové zariadenia a multifunkčné ihrisko. Z týchto zariadení sa okrem cvičnej skaly zachoval len betónový obrubník ihriska. Vplyvom znefunkčnenia melioračných zariadení a hlavne zdvihnutím hladiny Čermeľského potoka po privalových dažďoch časť funkčnej plochy zamokla, zarástla jelšou a vytvorila sa mokraď. Po vyhodnotení technického stavu tejto lokality a priorit záujmov návštevníkov lesoparku sa prijalo rozhodnutie neobnoviť pôvodné zariadenia, ale zachovať existujúcu mokraď a sprístupniť ju verejnosti vybudovaním jednoduchého mimoúrovňového chodníka a zriadiť viacero piknikových miest.

Exkurzný objekt č. 5: ALPÍNKA (konečná zastávka Detskej železničky)

Jedna z najviac navštevovaných lokalít košického lesoparku so silnou koncentráciou návštevníkov počas víkendov. Sú tu vhodné podmienky pre pešiu turistiku a cykloturistiku, v ostatnom období, po rekonštrukcii lesnej cesty, aj na korčuľovanie na kolieskových korčuľoch. V lokalite začína sieť cyklotrás a končí 25 km dlhá značená cykloturistická trasa vedúca na Findorákovú, Košickú Belú a do záveru Čermeľskej doliny. Oproti konečnej stanici Detskej železnice je k dispozícii 1,5 km dlhý „Náučný chodník zvedavých myšiek“ s lesníckou tematikou, určený pre deti predškolského veku a 1. stupňa základných škôl. V lokalite sa nachádzajú aj zariadenia s občerstvením. V hornej časti lokality je situované 9-jamkové golfové ihrisko na výmere 14 ha lúk na nive v okolí Čermeľského potoka. Aj keď slúži len úzkej skupine záujemcov, jeho estetická a krajinná funkcia vylepšuje dojem z pobytu v tomto území.

Exkurzný objekt č. 6: LESNÝ PORAST 88

LC Čermel' – Manažment porastu na exkurznej trase

Porast sa nachádza v lesnej oblasti Volovské vrchy, podoblast' Čierna hora v nadmorskej výške 340-500 m, patrí do kategórie lesov osobitného určenia, funkčný typ je protieróznorekreačný. Lesy danej oblasti sú začlenené do územia európskeho významu „Stredné Pohornádie“. Prevládajúcou expozíciou sú juhozápadné svahy s priemerným sklonom 40%. Porast je zaradený do hospodárskeho súboru lesných typov 311 – živné dubové bučiny s obnovnou dobou 30 rokov.

Charakteristický vzhľad lesného porastu po vykonanom zásahu

Popis porastu z platného PSL (program starostlivosti o les) na roky 2009 – 2018

Výmera 10,19 ha, vek 135 rokov, zakmenenie 0,61, zastúpenie drevín buk 53%, dub zimný 30%, hrab 15%, borovica sosna 2%, ojedinele jedľa, smrekovec a javor horský.

Plán a realizácia hospodárskych opatrení

Plán z PSL 1999 – 2008: maloplošný skupinový clonný rub na 2 výšky porastu, založiť 5 východisk obnovy, 2 zásahy v decéniu, postupovať na juh, vyťažiť 3700 m³ zo zásoby 7550 m³. Vykonané: : maloplošný skupinový clonný rub 3063 m³, náhodná ťažba 145 m³ (škodlivý činiteľ vietor), jednotlivý výber 482 m³ (rok 2008)

Plán v súčasnom PSL 2009 – 2018

Okrajový clonný rub v pásoch, šírka na 2 výšky porastu, založiť 4 východiska obnovy, 2 zásahy v decéniu, miestami dorub, postupovať na severozápad, vyťažiť 1850 m³, čo je 59% zo zásoby porastu, odkrytá plocha na zalesnenie 3,91 ha, predpoklad prirodzenej obnovy na celej ploche. Obnovu ukončiť za 20 rokov.

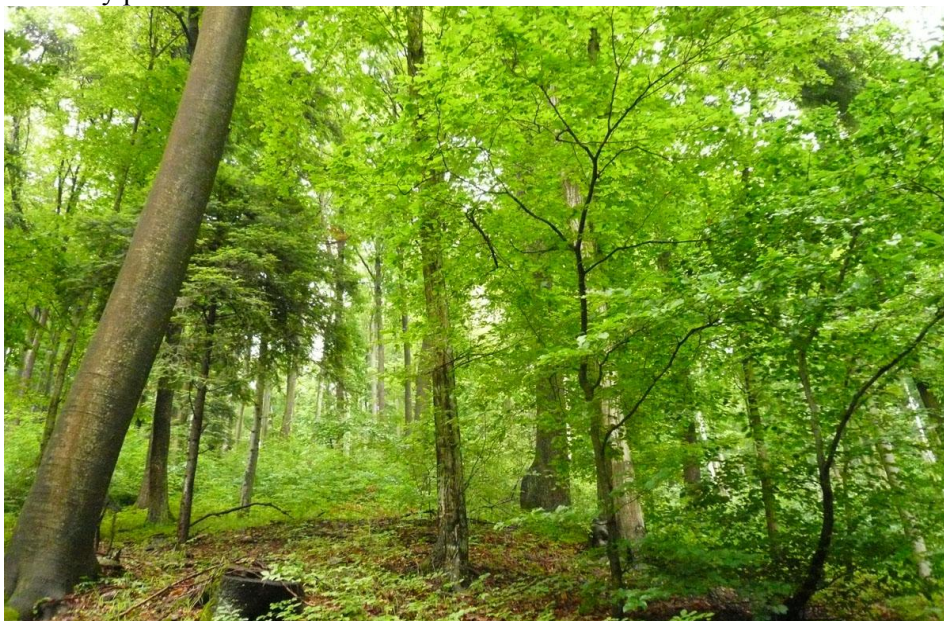
Vykonané: V roku 2011 obnovná úmyselná ťažba dorub na ploche 0,70 ha 404 m³

Technológia ťažbového zásahu

Stínka jednomužnou motorovou pilou, bez rozrezu kmeňov v poraste, približovanie k približovacím cestám(čiastočne koňmi) špeciálnym kolesovým traktorom s pohybom po približovacích cestách a linkách na vzdialenosť 400 m.

Komentár k exkurznej časti porastu 88

Daná časť lesného porastu sa nachádza na sever od údolnej Čermelskej cesty, intenzívne využívananej občanmi mesta Košíc na zdravotnú, športovú a rekreačnú činnosť. Z týchto dôvodov sme sa rozhodli ponechať v blízkosti cesty v šírke od 100 do 300 m trvalý les. V záujmovej časti lesného porastu sa po poslednej prebierke spred 30-tich rokov vykonala obnovná úmyselná ťažba jednotlivým výberom s podporou cieľových stromov, tak aby postupne došlo k vekovému rozvrstveniu lesného porastu. V roku 2008 bolo vyťažené jednotlivým výberom 482 m³, v tom istom roku bola aj náhodná ťažba v množstve 95 m³. Jednotlivý výber resp. výber v malých skupinkách a hlúčikoch je nielen prostriedkom na uvoľňovanie zápoja a umožnenie prieniku svetla do spodnej vrstvy porastu pre odrastanie prirodzeného zmladenia, ale aj postupom, ktorý dáva možnosť každému jednému stromu odrásť do svojho optima. Je to dobrý základ pre formovanie prírode blízkeho lesa, ktorý je dlhodobým konečným cieľom hospodárskych zásahov. Prírode blízky les je zaujímavý nielen z lesníckeho hľadiska, ale aj z pohľadu biodiverzity a predovšetkým je veľmi atraktívny pre návštevníkov lesa.

Horizontálna diferenciacia porastu podporená jednotlivým výberom

III. LOKALITA – BANKOV

Exkurzný objekt č. 7: LESNÍCKY NÁUČNÝ CHODNÍK – STARÁ SPIŠSKÁ CESTA

Náučný chodník na tému lesníctva bol vybudovaný v roku 2008 pri príležitosti 15. výročia obnovennej činnosti Mestských lesov Košice. Je situovaný pozdĺž lesnej cesty „Stará spišská cesta“, ktorá sa nachádza v centrálnej časti lesoparku. Spája dve významné turistické centrá, a to Bankov a Alpinku. Okrem peších turistov je využívaná aj cyklistami a korčuliarmi.

Na dvojkilometrovej trase je osadených 7 informačných tabúl, ktorých cieľom je informovať laickú verejnosť primeraným názorným spôsobom o základných princípoch fungovania lesa a predstaviť metódy a zmysel práce lesníkov.

- Stanovište č. 1: **Čo sú to letokruhy:**
Na tejto informačnej tabuli dominuje výrez jedle s priemerom 100 cm a vekom 170 rokov. Na jednotlivých letokruhoch sú vyznačené zaujímavé dátumy z histórie Košíc a priľahlých lesov od roku 1854 po súčasnosť.
- Stanovište č. 2: **Presvetľovanie:**
Tu sú predstavené a porovnané dva výrezy z rovnakej dreviny s porovnateľným priemerom okolo 30 cm, ale s rozdielnou hustotou letokruhov a tým pádom aj rozdielnym vekom. Na jednej strane je to výrez vo veku 28 rokov (z nevychovávaného porastu) a na druhej strane výrez vo veku 17 rokov (z vychovávaného porastu). V komentári je vysvetlený význam výchovy lesných porastov.
- Stanovište č. 3: **Ťažba prečo a teraz:**
Na ploche pútača je umiestnený výrez z buka vo veku okolo 130 rokov, kde sa nachádza aj zreteľné nepravé jadro a v strede sa začína objavovať aj mäkká hniloba. V komentári je vysvetlené, kedy a prečo je v istom veku optimálna doba na začatie obnovy lesných porastov.
- Stanovište č. 4: **Lipa a dub:**
Cieľom tohto panela je informovať verejnosť o dvoch drevinách, ktoré sú historicky najtesnejšie spojené s človekom po stránke ich využitia a taktiež ako uctievané stromy.
- Stanovište č. 5: **Čo je to miazga:**
Jednoduchým spôsobom je tu vysvetlený kolobeh látok v drevinách, proces rašenia (pučania), rastu stromov a ukladania zásobných látok. Sú tu spomenuté aj niektoré zaujímavé formy výskytu a využitia miazgy (jantár, javorový sirup, brezová voda).
- Stanovište č. 6: **Prirodzené zmladenie, nie holina:**
Cieľom stanovišťa je vysvetliť princíp práce lesníkov pri obnove porastov s dôrazom na maximálne využitie prirodzenej obnovy pod clonou materského porastu a vysvetliť verejnosti rozdiely medzi klasickou holinou a prirodzeným zmladením.
- Stanovište č. 7: **Ekologicky významné stromy, pamätníci materského porastu:**
S certifikátom FSC, ktorého držiteľom sú aj Mestské lesy Košice a.s. súvisí aj citlivejší pohľad na obnovu porastov, v rámci ktorej sa kladie osobitný dôraz na ponechávanie zaujímavých stromov za účelom zlepšenia ekologických, estetických a aj historických parametrov porastov.

Kaplnka a prameň sv. Jána Nepomuckého – Stará spišská cesta (Bankov)

Horný Bankov

Bankov slúži Košičanom ako výletné miesto už od dávna. Prvá písomná zmienka o ňom pochádza už z roku 1703. Spočiatku na Bankov mnohých Košičanov lákala predovšetkým známa železitá voda. Od údajných liečivých vlastností bankovského prameňa sa odvodil napokon aj názov celej lokality. Pôvod názvu Bankova je pravdepodobne v starom slovanskom označení „banka“= jama v zemi, ktorá slúžila na kúpanie.

V súčasnosti je táto známa turistická lokalita dostupná MHD a sieťou turistických chodníkov od Baránka, a tiež od sídlisk Terasa a KVP. Je ďalším významným východiskovým bodom pre nástup na cykloturistické trasy smerom na Jahodnú, Lajošku (Prednú holicu) a Kojšovskú hoľu. Pre pobytovú rekreáciu sa využíva oddychové miesto „Pod starými dubmi“, vybavené pre krátkodobú rekreáciu stolmi a lavičkami. V areáli sa nachádza neogotická rekonštruovaná kaplnka Nanebovzatia Panny Márie s bohoslužbami v nedeľu (obr. vľavo dole). Na lokalitu nadväzujú lesné cesty a chodníky, spájajúce sieť izolovaných funkčných plôch vymedzených pre individuálnu pobytovú rekreáciu piknikovou formou.

Udržiavané piknikové lúčky vybavené altánkami a stolmi umožňujú rekreáciu rodín alebo skupín návštevníkov. Na pozemkoch mimo lesa je k dispozícii minigolf. Žiaľ, v lokalite Horný Bankov neexistujú funkčné stravovacie služby.

Exkurzný objekt č. 8: LESNÉ PORASTY Č. 410, 411 a, b, c, d

Lesný celok Lesopark – Manažment porastov na exkurznej trase

Porasty 410 a 411 a, b, c, d sú situované v lesnej oblasti 28 Volovské vrchy, Čierna hora v podoblasti Volovské vrchy. Tvoria nástupnú zónu do košického lesoparku v lokalite Horný Bankov. Patria do kategórie lesov osobitného určenia, subkategórie c – prímestské lesy s významnou zdravotnou, kultúrnou a rekreačnou funkciou, funkčný typ rekreačný. Porasty sú zaradené HSLT 208 – sprášové bukové dúbavy. Prevládajúca expozícia je JV, sklon terénu 10-20% v nadmorskej výške 370 – 450 metrov.

Pikniková lúčka na Hornom Bankove s krytou lavicou

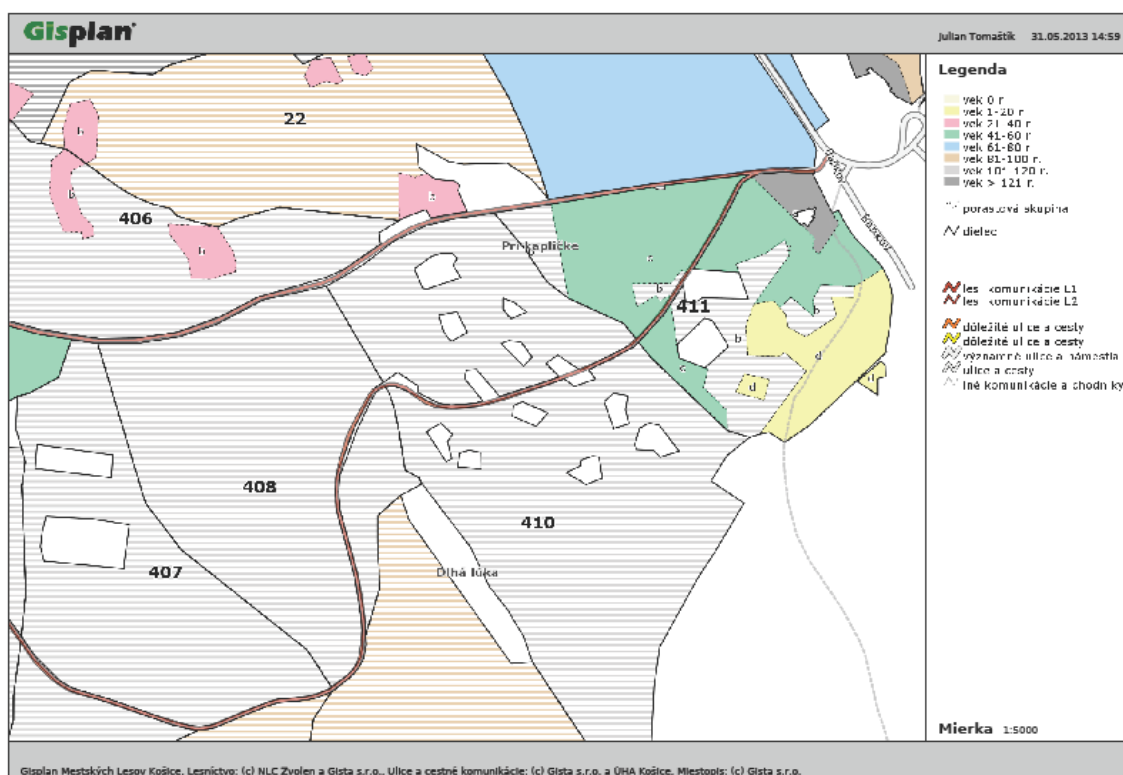
Opis porastov podľa platného PSL (2009 – 2018)

Porast 410 je o výmere 11,78 ha, veku 110 rokov, zakmenení 0,7, v zastúpení prevláda dub zimný.

Porast 411 a, b, c, d, je rozdelený do čiastkových plôch podľa veku. V poraste 411a je vek 175 rokov, v 411b 115 rokov, v 411c 50 rokov a v 411d 20 rokov. Zakmenenie je od 1,0 v najmladších častiach porastu, po 0,7 v najstarších častiach porastu. V zastúpení prevláda ako hlavná drevina dub, v mladších čiastkových plochách pristupuje k dubu hrab, osika, lipa malolistá a javor horský. Prestarnutá časť porastu pri parkovisku je už značne poškodená vysychaním dubových korún.

V oboch porastoch je vybudovaných 16 funkčných plôch vo forme trávnatých porastov vybavených lesoparkovými zariadeniami (altánky, lavice, stoly, ohniská), ktoré slúžia návštevníkom lesoparku pre individuálnu a skupinovú (rodinnú) formu rekreácie – tzv. piknikové lúčky.

Na porast 410 plynule nadväzuje Dlhá lúka (1,8 ha), trvalý trávnatý porast, ktorý je udržiavaný a vybavený rovnako pre spomínanú formu rekreácie.

Situácia rekreačných funkčných plôch v porastoch 410 a 411

Komentár k exkurznej časti

Tento exkurzný objekt je názornou ukážkou systematického vnímania potrieb na zabezpečenie relaxácie návštevníkov 1. zóny prímestského lesa.

Systém oddychových miest, citlivo pospájaných turistickými chodníkmi, zároveň však oddelených lesnými porastmi, dáva návštevníkom (turistom, rekreantom) pocit samostatnosti, ale aj pocit istoty, že v prípade „keby sa niečo stalo“, je v relatívne blízkom kontakte s ostatnými návštevníkmi prímestského lesa.

Na tomto objekte je vidieť cieľavedomú prácu obhospodarovateľov Mestských lesov Košice, ktorí si uvedomujú poslanie a postavenie lesných ekosystémov pre zabezpečenie čo najlepšieho životného prostredia pre obyvateľov mesta, v ktorom je prioritne rozvinutý hutnícky priemysel.

Na jednej strane je snaha Mestských lesov zvýšiť rekreačnú funkciu lesov budovaním vhodných zariadení a objektov, na druhej strane je však vidieť negatíva zo strany návštevníkov vo forme poškodzovania a ničenia vybudovaných zariadení. Tento stav nás upozorňuje na zvýšenú potrebu osvetlenia a zvyšovania informovanosti laickej verejnosti o problémoch lesníctva.

Sústava oddychových miest (trávnaté plochy s vhodnými zariadeniami na lokalite Bankov) je obklopená 2 etážovými porastmi s dubom zimným v hornej etáži.

Okraje porastov sú spravidla zapojené, pričom v mnohých prípadoch majú charakter rastovej fázy mladiny. Napr. spojovací chodník medzi 1. a 2. oddychovým miestom je po oboch stranách lemovaný mladinou, ktorá má veľmi pestré drevinové zloženie a vertikálnu výstavbu (tab. 1). Na niekoľko metrovom úseku (plocha cca. 1ár) bolo zistených 11 druhov drevín a kríkov v celkovej početnosti 22 600 ks.ha⁻¹. Druhová pestrosť zvyšuje aj estetickú pôsobivosť počas vegetačného obdobia nakoľko rôzny čas pučania, kvitnutia, rôzna farba listia a tvar korún počas vegetačného obdobia, ako aj farebná škála listia na jeseň, výrazne spríjemňujú pobyt návštevníkom.

Nedostatkom tejto lokality je absencia ihličnanov, hlavne v nižších stromových triedach. Ihličnany počas celého roka, v zimnom období po opadnutí lístia obzvlášť, významne progresívne ovplyvňujú komfort návštevníkov.

Tabuľka 1

vrstva	kvalita	drevina											spolu	%	
		rakyta	lipa	hrab	baza	dub	javor	svíb	ruža	čerešňa	lieska	trnka			
horná vrstva	d	0	0	100	0	0	0	0	0	0	700	0	0	800	3,5
	s	0	0	100	0	0	100	0	0	100	0	0	0	300	1,3
	z	1200	0	1000	0	0	100	300	0	100	0	0	0	2700	11,9
stredná vrstva	d	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0
	s	0	0	300	200	0	0	0	0	0	300	0	0	800	3,5
	z	0	300	1600	0	100	3500	2300	1700	400	600	200	10700	47,3	
dolná vrstva	z	100	0	1200	0	500	3300	2200	0	0	0	0	7300	32,3	
	spolu	1300	300	4300	200	600	7000	4800	1700	1600	600	200	22600	100,0	
	%	5,8	1,3	19,0	0,9	2,7	31,0	21,2	7,5	7,1	2,7	0,9	100,0		

Exkurzný objekt č. 9: LESNÉ PORASTY 405 a, 407

LC Lesopark – Manažment porastov na exkurznej trase

Porasty 405a, 407 sú lokalizované v lesnej oblasti 28 Volovské vrchy, Čierna hora, podoblasť A Volovské vrchy. Patria do kategórie lesov osobitného určenia, subkategórie c – prímestské lesy s významnou zdravotnou, kultúrnou a rekreačnou funkciou, funkčný typ rekreačný. Prevláda v nich JZ expozícia v nadmorskej výške 430-480 metrov. Priemerný sklon terénu je 10-15%. Porasty sú zaradené do HSLT 311 – živné dubové bučiny, s obnovnou dobou 30-40 rokov.

Opis porastov podľa platného PSL (2009-2018)

Porast 405a je trojetážový o výmere 5,86 ha, veku 115 rokov, zakmenenie 0,6, zastúpenie drevín v hlavnej etáži tvorí dub zimný 80%, hrab 10%, buk 5%, jedľa 5%. Ojedinele sa v poraste vyskytuje javor horský a lipa malolistá. V druhej etáži prevláda hrab 90% a buk tvorí 10%. Tretiu etáž tvorí jedľa 50%, buk 30%, dub zimný 10% a hrab 10%. Ojedinele sa v tejto etáži vyskytuje lipa malolistá, čerešňa a jarabina. Priemerná výška jedle v podraze je 4 metre.

Porast 407 je dvojetážový o výmere 10 ha, veku 105 rokov a zakmenení 0,8. Zastúpenie drevín v hlavnej etáži tvorí dub zimný 95%, hrab 5%, ojedinele sa v poraste vyskytuje lipa malolistá, jedľa, buk a čerešňa. Druhú etáž tvorí jedľa 30%, hrab 30%, dub zimný 20%, buk 10%, lipa malolistá 10%. Vtrúsene sa tam nachádzajú čerešňa, jarabina, agát, javor mliečny a javor horský. Priemerná výška jedle v druhej etáži dosahuje 4 metre.

Plánované a realizované hospodárske opatrenia v predchádzajúcich decéniách

Plán v PSL 1991-2000

Porast 405a bol plánovaný bez zásahu, bol popísaný ako jednoetážový. Porast 407 bol plánovaný bez zásahu, popísaný ako jednoetážový. V poraste bola realizovaná náhodná ťažba v objeme 21 m³.

Plán v PSL 1999-2008

V poraste 405a nebol plánovaný zásah. Na základe schválenej zmeny predpisu bola realizovaná obnovná úmyselná ťažba v objeme 78 m³ jednotlivým výberom, hlavne v drevine hrab. V priebehu decénia sa vyskytla aj náhodná ťažba v objeme 49 m³ v drevine jedľa a dub.

V poraste 407 nebol plánovaný zásah. Na základe schválenej zmeny predpisuje bola realizovaná obnovná úmyselná ťažba v objeme 75 m³ jednotlivým výberom v drevine dub a hrab.

V oboch porastov odborný lesný hospodár sledoval naštartovanie procesov vertikálnej diferenciacie porastov uvoľnením prirodzeného zmladenia, hlavne v prospech jedle. Existencia prirodzeného zmladenia jedle v týchto porastoch je vzácnou kombináciou drevín s prevládajúcim dubom, čo zrejme súvisí hlavne s typom lesného stanovišťa vhodným pre túto kombináciu drevín. Ojedinelý výskyt jedle v materskom poraste zabezpečil dostatočnú prirodzenú obnovu jedle. Výška prirodzeného zmladenia jedle v tomto období dosahuje 1-2 m, s veľmi jemným vetvením a minimálnym prírastkom.

Plán v teraz platnom PSL (2009-2018)

V poraste 405a nie je naďalej plánovaný zásah. V poraste 407a je plánovaná výchovná ťažba v objeme 150 m³ v drevinách dub 100 m³ a hrab 50 m³. V tomto poraste odborný lesný hospodár plánuje vykonanie zásahu vo forme podpory odrastania hlúčikov a skupín jedľového zmladenia odstránením hrabu a prípadne menej kvalitného duba. Zásah je plánovaný najmä v tých častiach porastu, kde zatiaľ nebol vykonaný a v častiach, kde je možné podporiť odrastanie jedľového prirodzeného zmladenia. Prípadná požiadavka na zmenu predpisu v poraste 405a by sledovala rovnaký cieľ. Vertikálne diferencované lesné porasty sa javia ako stabilnejšie, pričom dôležitým aspektom v tejto lokalite je aj plnenie rekreačnej a estetickej funkcie lesných porastov, kde výskyt hlavne ihličnatých drevín je veľmi vítaný.

Prirodzené zmladenie jedle v poraste 407 pred zásahom

Technológia ťažbového zásahu

Po dôslednom stanovení približovacích trás sa vykoná stínka motorovou pílou s prípadným krátením surových kmeňov. Približovanie sa uskutoční po vytýčených približovacích linkách špeciálnym, resp. univerzálnym kolesovým traktorom a čiastočne koňmi na priemernú približovaciu vzdialenosť do 200 m. Smerová stínka musí zabezpečiť minimálne poškodenie prirodzeného zmladenia jedle, ktoré pri spomínanej výške už nedokáže regenerovať. Zásah je potrebné plánovať v mimo - vegetačnom období aj vzhľadom na frekvenciu rekreačného využitia plochy a výskyt hniezdných lokalít chránených druhov vtákov (sova dlhochvostá, ďatle).

Odrastajúca skupina jedle po uvoľňovacom zásahu

Komentár k exkurznej časti

Lesné porasty 405a, 407 sa nachádzajú v 1. zóne košického lesoparku pri frekventovanej turistickej a cykloturistickej trase Horný Bankov – Široký dol – Jahodná s možnosťou odbočenia do doliny Krígrund. Odborný lesný hospodár z dôvodu naplnenia prioritných rekreačných funkcií týchto porastov a tiež z dôvodu Mestskými lesmi Košice prijatej koncepcie hospodárenia prírode blízkymi spôsobmi zvolil postup obnovy týchto porastov vyššie uvedeným spôsobom. Už v priebehu dvoch decínií je v porastoch zjavná snaha o dosiahnutie výškovej diferenciacie realizovaním jemných zásahov v prospech jedle. Jednotlivý výber, resp. výber v hlúčikoch či malých skupinách, hlavne v drevine hrab, zabezpečil uvoľnenie zápoja a prienik svetla do spodnej vrstvy porastu, čo umožnilo nástup odrastania prirodzeného zmladenia jedle. Zároveň tento postup odstránením konkurenčnej zložky umožňuje stromom hornej porastovej vrstvy dorastať do optimálnych dimenzií. Zvýraznenie postavenia ihličnatej dreviny (jedle) v poraste zabezpečuje zvýšenie estetickej a tak aj rekreačno-zdravotnej funkcie týchto lesných porastov. Dôležitým aspektom je aj zachovanie pomernej zriedkavej kombinácie porastov duba a jedle s ostatnými primiešanými drevinami. Špecifickým momentom, podľa pozorovaní lesným personálom, je nepoškodzovanie jedľového zmladenia jeleňou zverou, čo zrejme súvisí s jej vyrušovaním intenzitou rekreačného využitia tejto lokality.